

Plató

Textos amb Preguntes

Text 1 (2006-2007)

Opció B

Aquesta és, doncs —vaig dir jo—, estimat Glaucó, la imatge completa que cal aplicar a les paraules que s'han dit abans; tot associant el món que se'ns apareix a través de la vista amb l'habitatge dels presoners, i la llum del foc que hi ha amb l'energia del sol. I si compares la pujada cap a dalt i la contemplació dels objectes de dalt amb l'ascens de l'ànima cap al món intel·ligible no et desviaràs pas de la meva conjectura. [...] És aquesta, doncs, la meva manera de veure la qüestió: en el món intel·ligible la darrera idea és la del Bé i amb prou feines pot ser percebuda; un cop la percebem, però, hem de concloure que és la causant de tot el que hi ha de recte i de bell en tots els éssers; en el món visible és ella la que va engendrar la llum i el seu astre sobirà; en el món intel·ligible, ella és la proveïdora de veritat i d'intel·ligència, i cal que la contempli aquell que es proposi actuar assenyadament tant en la vida privada com en la pública.

PLATÓ. *República*, 517

1. Expliqueu breument les idees principals del text i com hi apareixen relacionades (entre 40 i 80 paraules). [2 punts]
2. Expliqueu breument el significat, en el text, de les paraules o expressions següents (entre 5 i 15 paraules en cada cas): [1 punt]
 - a) «món intel·ligible»
 - b) «idea»
3. Per què compara Plató «l'ascens de l'ànima cap al món intel·ligible» amb una mena d'alliberació i d'ascens per a uns presoners? Feu referència als aspectes del pensament de Plató que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text. [3 punts]
4. Compareu la concepció platònica del bé amb una altra concepció del bé que es pugui trobar en la història del pensament. [2 punts]
5. Creieu que Plató té raó quan defensa que el veritable coneixement no prové dels sentits? Raoneu la resposta. [2 punts]

Text 2 (2006-2007)

Opció B

—Per tant, és obvi que, si la geometria ens obliga a contemplar l'essència, convé que l'acceptem. I que, ben al contrari, no l'acceptem si no va més enllà de les coses que canvien. —Això està ben dit.
—Doncs bé —vaig agregar—, no crec que cap dels experts en geometria, per poca pràctica que hi tingui, pugui dubtar que aquesta ciència tracta de coses que no es corresponen amb allò que diuen aquells que la practiquen.
—Com? —va preguntar.
—Diuen moltes coses que per força resulten ridícules, ja que parlen com si realment manipulessin els objectes i com si les seves paraules només tinguessin una finalitat pràctica, tot adornant el seu llenguatge amb termes com ara «quadrar», «perllongar» i «afegir». I, no obstant això, tota aquesta ciència es dirigeix fonamentalment al coneixement.

—Sí, és ben cert —va dir.

—No voldràs convenir també en el que vaig a dir-te ara?

—En què?

—Que aquesta és una ciència del coneixement de l'ésser, però no d'allò que està subjecte al canvi i a la mort.

—Conforme en tot amb això —va dir—, doncs, sens dubte, la geometria és una ciència del que sempre és.

—Per tant, benvolgut amic, conduirà l'ànima cap a la veritat i disposarà la ment del filòsof perquè elevi la seva mirada cap a dalt en lloc de dirigir-la a les coses de baix, que ara contemplem sense haver de fer-ho.

PLATÓ. *República*, 526

1. Expliqueu breument les idees principals del text i com hi apareixen relacionades (entre 40 i 80 paraules).[2 punts]

2. Expliqueu breument el significat, en el text, de les paraules o expressions següents (entre 5 i 15 paraules en cada cas): [1 punt]

a) «essència»

b) «les coses que canvien»

3. Per què diu Plató que la geometria «conduirà l'ànima cap a la veritat i disposarà la ment del filòsof perquè elevi la seva mirada cap a dalt»? Feu referència als aspectes del pensament de Plató que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.[3 punts]

4. Compareu la concepció platònica del coneixement amb una altra concepció del coneixement que es pugui trobar en la història del pensament.[2 punts]

5. Creieu que Plató té raó quan suggereix que, per exemple, la circumferència que estudia la geometria no és cap dibuix particular amb propietats materials específiques? Raoneu la resposta.[2 punts]

Text 3 (2007-2008)

Opció B

—Com a fundadors de la ciutat —vaig dir jo—, hem d'obligar els homes de naturalesa privilegiada a dedicar-se al coneixement que hem definit com el més sublim, contemplant el bé en si mateix i elevant-se fins a ell per aquest camí aspre de què hem parlat; però després que hagin arribat a aquest punt i hagin contemplat el bé durant cert temps, guardem-nos de permetre'ls el que avui se'ls permet.

—Què?

—No consentirem que es quedin en aquesta regió superior —vaig dir—, negant-se a baixar de nou a la vora dels desgraciats captius, per prendre part en els seus treballs i en els seves cerimònies, tant si són de poca vàlua com de molta.

—Però haurem de ser tan durs amb ells? —va preguntar—. Per què hem de condemnar-los a una vida miserable quan poden gaudir d'una vida més agradable?

—Tornes, benvolgut amic —vaig dir—, a oblidar que la llei no ha de proposar-se per objecte la felicitat d'una determinada classe de ciutadans amb exclusió de les altres, sinó la felicitat de tot l'Estat; que, amb aquesta finalitat, unint en harmonia els interessos de tots els ciutadans, s'ha de procurar, per mitjà de la persuasió o de l'autoritat, que es donin els uns als altres tot el suport amb què poden servir la comunitat; i que, en formar amb cura ciutadans com aquests, no es pretén deixar-los lliures perquè facin de les seves facultats l'ús que els vingui de gust, sinó servir-se d'ells amb la finalitat de fortificar els llaços de l'Estat.

PLATÓ. *República*, 519

1. Expliqueu breument les idees principals del text i com hi apareixen relacionades (entre 40 i 80 paraules). [2 punts]
2. Expliqueu breument el significat, en el text, de les expressions següents (entre 5 i 15 paraules en cada cas): [1 punt]
 - a) «bé en si mateix»
 - b) «desgraciats captius»
3. Per què diu Plató que el coneixement més sublim és la contemplació del bé en si mateix? Feu referència als aspectes del pensament de Plató que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text. [3 punts]
4. Compareu la concepció de Plató del govern just amb una altra concepció del govern just que es pugui trobar en la història del pensament. [2 punts]
5. Creieu que Plató té raó quan defensa que l'Estat ha d'obligar a governar aquells que estiguin millor preparats? Raoneu la resposta. [2 punts]

Text 4 (2007-2008)

Opció B

Imagina't algú que, en mirar alçant el cap, observa en el sostre una varietat de colors. Segons el que defenses, hauríem de dir que hi veu amb la intel·ligència i no amb els ulls. Potser tu tens raó i sóc jo qui pensa d'una manera massa simple. Però no puc deixar de creure que l'única ciència que obliga l'ànima a mirar enlaire és la que té per objecte l'ésser i el que és invisible. [...] Ens hem de servir de la imatge policromada del cel com a exemple per comprendre millor totes aquestes coses. Imaginem, per exemple, que ens trobéssim per atzar uns dibuixos extraordinaris meravellosament traçats per Dèdal o per qualsevol altre artista o pintor. És cert que qualsevol expert en geometria, en veure'ls, pensaria que eren una obra mestra ben difícil d'imitar, però trobaria ridícula la idea d'examinar-los acuradament per poder copsar en ells la veritable igualtat, o l'essència del que sigui ser doble, o de qualsevol altra proporció.

PLATÓ. *República*, 529-530

1. Expliqueu breument les idees principals del text i com hi apareixen relacionades (entre 40 i 80 paraules). [2 punts]
2. Expliqueu breument el significat, en el text, de les expressions següents (entre 5 i 15 paraules en cada cas): [1 punt]
 - a) «el que és invisible»
 - b) «veritable igualtat»
3. Per què diu Plató que «l'única ciència que obliga l'ànima a mirar enlaire és la que té per objecte l'ésser i el que és invisible»? Feu referència als aspectes del pensament de Plató que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text. [3 punts]
4. Compareu la concepció platònica del coneixement amb una altra concepció del coneixement que es pugui trobar en la història del pensament. [2 punts]
5. Creieu que Plató té raó quan defensa que els cossos visibles no poden ser la veritable realitat? Raoneu la resposta. [2 punts]

Text 5 (2008-2009)

Opció B

—Així doncs, Símmies —féu Sòcrates—, si, tal com hem repetit una vegada i una altra, existeix el bell, el bé i tota mena d'essència semblant, i a aquesta essència referim tot el que ens ve pels sentits; i si hem descobert que es tracta de quelcom que ja era abans en nosaltres i que hem de comparar les coses sensibles amb ella, ¿no és necessari que existeixi també la nostra ànima ja des d'abans del naixement, juntament amb aquestes essències? Si això no fos així, ¿no quedaria sense força l'argument que havíem considerat? Però si és així, ¿no hi ha la mateixa necessitat que tant aquestes essències com les nostres ànimes existeixin abans que nosaltres naixem, i que si no existeixen les unes tampoc no existiran les altres?

PLATÓ. *Fedó*

1. Expliqueu breument les idees principals del text i com hi apareixen relacionades (entre cinquanta i vuitanta paraules). [2 punts]
2. Expliqueu breument el significat, en el text, dels mots o les expressions següents (entre cinc i quinze paraules en cada cas): [1 punt]
 - a) «essència»
 - b) «coses sensibles»
3. Expliqueu el sentit de la següent pregunta retòrica del text: «¿no hi ha la mateixa necessitat que tant aquestes essències com les nostres ànimes existeixin abans que nosaltres naixem, i que si no existeixen les unes tampoc no existiran les altres?». Feu referència als aspectes del pensament de Plató que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text. [3 punts]
4. Compareu la concepció de Plató de l'ànima amb una altra concepció de l'ànima (o del jo) que es pugui trobar en la història del pensament. [2 punts]
5. Creieu que Plató te raó quan defensa que es pot justificar racionalment que l'ànima segueix existint després que el cos mori? Raoneu la resposta. [2 punts]

Text 6

"-Considera –digué Sòcrates- si pel que fa a les conseqüències del que dèiem, opines igual que jo. Perquè a mi em sembla que, si existeix alguna cosa bella fora del bell en si, no podrà ser bella per cap altra causa si no és pel fet de participar en aquell bell en si. I el mateix dic sobre tots els altres casos. Estàs d'acord sobre aquesta mena de causa?

-Hi estic d'acord.

-Si és així -féu ell-, no entenc ni puc comprendre aquelles altres causes dels savis, sinó que, si algú em diu que qualsevulla cosa és bella perquè té un color ufanós, o per la seva figura, o per qualsevulla raó d'aquestes, les deixo córrer totes, ja que tot plegat només em causa confusió, i em quedo amb la convicció simple, elemental i potser ingènua, que una cosa és bella només per la presència o comunicació d'aquell bell en si, sigui quina sigui la circumstància i la manera com això es produeixi. Perquè sobre aquest particular no estic en disposició de fer-m'hi fort; en canvi, sí en el fet que és per la bellesa que totes les coses belles són belles."

PLATÓ, Fedó(100c-d)

- 1.Expliqueu breument –al voltant de 40-80 paraules- les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. (2 punts)
- 2.Expliqueu breument el significat, en el text, de les següents paraules o expressions –al voltant de 5-15 paraules en cada cas (0,5 punts cada una):
a) “participar”
b) “causa”
- 3.Quines raons té Plató per afirmar que les qualitats de les coses depenen de la participació en les idees? (Haureu de referir-vos als aspectes generals del pensament de Plató que siguin pertinents encara que no apareguin explícitament en el text).(3 punts)
- 4.Compareu la teoria de Plató sobre la realitat amb una altra concepció que es pugui trobar en la història del pensament. (2 punts)

Text 7

“-Però mira quin dels dos arguments prefereixes: que l’aprendre és un recordar, o que l’ànima és una harmonia.

-De bon tros el primer, Sòcrates –digué ell-, ja que l’altre se’m va acudir sense haver-lo argumentat, a partir d’una certa verosimilitud i possibilitat, que és com la majoria de gent forma la seva opinió. Ara bé, jo tinc prou consciència que els arguments bastits amb versemblances són mentiders i que, si un no s’afanya a guardar-se’n, fàcilment enganyen, tant si es tracta de geometria com de qualsevol altra cosa. En canvi, l’argument sobre la reminiscència i sobre el procés d’aprendre es formula sobre una hipòtesi digna de crèdit. En efecte, vam dir que la nostra ànima existia en algun lloc àdhuc abans de venir al cos, de la mateixa manera que existeix aquella essència que anomenem “allò que és”; i estic ben segur que aquest l’he admès d’una manera ben satisfactòria i correcta.”

PLATÓ, Fedó 92c-e

- 1.Expliqueu breument –al voltant de 40-80 paraules- les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. (2 punts)
- 2.Expliqueu breument el significat, en el text, de les següents paraules o expressions –al voltant de 5-15 paraules en cada cas (0,5 punts cada una):
a) “opinió”
b) “hipòtesi”
- 3.Quines raons té Plató per afirmar que aprendre és recordar? (Haureu de referir-vos als aspectes generals del pensament de Plató que siguin pertinents encara que no apareguin explícitament en el text).(3 punts)
- 4.Compareu la teoria de Plató sobre el coneixement amb una altra concepció que es pugui trobar en la història del pensament. (2 punts)
- 5.Creieu que Plató té raó quan defensa la distinció entre ànima i cos i la immortalitat de l’ànima? Raoneu la resposta. (2 punts)

Text 8

-I no hem dit fa una estona que l'ànima, quan utilitza el cos per examinar alguna cosa amb la vista, l'oïda o algun altre dels sentits (ja que examinar una cosa a través del cos vol dir fer-ho amb els sentits), aleshores és arrossegada pel cos vers les coses que mai no són idèntiques a elles mateixes i en contacte amb aquestes coses es troba extraviada, torbada i marejada com si s'hagués embriagat?

-Exacte.

-En canvi, quan ella fa aquest examen tota sola, s'adreça vers allò que és pur, existent per sempre, immortal i idèntic a si mateix; i com que hi té un parentiu s'hi associa sempre que arriba a trobar-se sola i li'n donen la possibilitat, i així s'acaba el seu extraviar-se, ja que en contacte amb aquelles coses roman sempre idèntica a si mateixa en relació amb elles. Ara bé, no és aquesta experiència de l'ànima el que s'anomena pensar?

Plató, *El Fedó* (79c-d)

1.Expliqueu breument –al voltant de 40-80 paraules- les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. (2 punts)

2.Expliqueu breument el significat, en el text, de les següents paraules o expressions –al voltant de 5-15 paraules en cada cas (0,5 punts cada una):

a) ànima

b) (l'ànima) roman sempre idèntica a si mateixa en relació amb elles (les idees)

3.Quines raons té Plató per afirmar que el nostre coneixement s'extravia si es fonamenta en els sentits? (Haureu de referir-vos als aspectes generals del pensament de Plató que siguin pertinents encara que no apareguin explícitament en el text). (3 punts)

4.Compareu la teoria de Plató sobre el coneixement amb la d'Aristòtil. (2 punts)

5.Creieu que Plató té raó quan defensa que les veritats importants es poden assolir per un camí de reflexió interior que prescindeix del coneixement empíric? Raoneu la resposta. (2 punts)

Text 9

"Cada plaer i cada dolor clava l'ànima al cos com amb un clau, la rebla i la fa corpòria, induint-la a pensar que la veritat és allò que el cos li dicta. I pel fet de tenir les mateixes opinions que el cos i de trobar delit en les mateixes coses que ell, penso jo que necessàriament l'ànima acaba tenint el seu mateix tarannà i la mateixa manera de fer, de manera que ja no podrà mai passar a l'Hades en estat de puresa, sinó que sempre hi anirà infectada de corporeïtat. En conseqüència, de seguida anirà a caure de nou en un altre cos, en el qual arrelarà com si l'haguessin sembrada, això farà que no pugui participar de la comunió amb el que és diví, pur i uniforme.

Plató. *Fedó* 83d

1.Expliqueu breument –al voltant de 40-80 paraules- les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.

2.Expliqueu breument el significat, en el text, de les següents paraules o expressions –al voltant de 5-15 paraules en cada cas:

“Veritat”

“Ànima”

“opinions”

“el que és diví, pur i uniforme”

3.Quines raons té Plató per afirmar que el cos infecta l'ànima? (Haureu de referir-vos als aspectes generals del pensament de Plató que siguin pertinents encara que no apareguin explícitament en el text).

4.Compareu l'antropologia de Plató amb una altra concepció antropològica que es pugui trobar en la història del pensament.

5.Creieu que Plató té raó quan defensa que el cos i l'ànima són dues realitats diferents? Raoneu la resposta.

Text 10

Luego, una vez llegados a los cincuenta, a los que hayan superado todos los obstáculos y descollado extraordinariamente tanto en la ciencia como en la práctica, habrá que inclinarlos a que dirijan la mirada de su alma al ser que proporciona la luz a todos, pues así, viendo el bien mismo, se servirá de él como modelo cuando, en el resto de su vida, les llegue el turno de atender a la ciudad, a los particulares o a si mismos. Es cierto que dispondrán del mayor tiempo posible para el estudio de la filosofía; pero a la vez, y llegada la ocasión, tomarán con más celo los asuntos políticos y se dispondrán a gobernar la ciudad, no ya poseídos de que es un bien el que hacen, sino una imperiosa necesidad.

Plató. República

1.Expliqueu breument –al voltant de 40-80 paraules- les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. (2 punts)

2.Expliqueu breument el significat, en el text, de les següents paraules o expressions –al voltant de 5-15 paraules en cada cas (0,5 punts cada una):

a) “ciència”

b) “el bien mismo”

3.Quines raons té Plató per afirmar que és necessari que els filòsofs s'ocupin del govern de la ciutat? (Haureu de referir-vos als aspectes generals del pensament de Plató que siguin pertinents encara que no apareguin explícitament en el text).(3 punts)

4.Compareu la teoria política de Plató amb una altra concepció política que es pugui trobar en la història del pensament. (2 punts)

5.Creieu que Plató té raó quan defensa que no es possible que els polítics siguin veritablement justos si no coneixen el bé en si mateix? Raoneu la resposta. (2 punts)

Text 11

¿No has observado con cuánta agudeza percibe el alma miserable de aquellos de quienes se dice que son malos, pero inteligentes, y con qué penetración discierne aquello hacia lo cual se vuelve, porque no tiene mala vista y está obligada a servir a la maldad, de manera que, cuanto mayor sea la agudeza de su mirada, tantos más serán los males que cometa el alma?

-En efecto -dijo.

-Pues bien -dije yo-, si el ser de tal naturaleza hubiese sido, ya desde niño, sometido a una poda y extirpación de esa especie de excrecencias plúmbeas, emparentadas con la generación, que, adheridas por medio de la gula y de otros placeres y apetitos semejantes, mantienen vuelta hacia abajo la visión del alma; si, libre ésta de ellas, se volviera de cara a lo verdadero, aquella misma alma de aquellos mismos hombres lo vería también con la mayor penetración de igual modo que ve ahora aquello hacia lo cual está vuelta.

-Es natural -dijo.

-Es, pues, labor nuestra -dije yo-, labor de los fundadores, el obligar a las mejores naturalezas a que lleguen al conocimiento del cual decíamos antes que era el más excelso y vean el bien y verifiquen la ascensión aquella; y, una vez que, después de haber subido, hayan gozado de una visión suficiente, no permitirles lo que ahora les está permitido.

-¿Y qué es ello?

-Que se queden allí -dije- y no accedan a bajar de nuevo junto a aquellos prisioneros ni a participar en sus trabajos ni tampoco en sus honores, sea mucho o poco lo que éstos valgan.

Plató. República

1.Expliqueu breument –al voltant de 40-80 paraules- les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. (2 punts)

2.Expliqueu breument el significat, en el text, de les següents paraules o expressions –al voltant de 5-15 paraules en cada cas (0,5 punts cada una):

a) “generació”

b) “el bé”

3.Quines raons té Plató per per dirque cal obligar als futurs governants a recórrer el camí del coneixement?(Haureu de referir-vos als aspectes generals del pensament de Plató que siguin pertinents encara que no apareguin explícitament en el text).(3 punts)

4.Compareu la teoria política de Plató amb una altra concepció política que es pugui trobar en la història del pensament. (2 punts)

5.Creieu que Plató té raó quan defensa que els que no hagin recorregut el camí de la filosofia no poden ser bons governants? Raoneu la resposta. (2 punts)

Text 12

-¿No querrás convenir aún en lo que voy a decir?

-¿En qué?

-En que ésta es una ciencia del conocimiento del ser, pero no de lo que está sujeto a la generación y a la muerte.

-Conforme con todo ello -dijo-, pues sin duda la geometría es una ciencia de lo que siempre es.

-Por tanto, mi buen amigo, conducirá al alma hacia la verdad y dispondrá la mente del filósofo para que eleve su mirada hacia arriba en vez de dirigirla a las cosas de abajo, que ahora contemplamos sin deber hacerlo.

-Será ésta su gran tarea –advirtió.

-Y no otra –añadí- la que habrá de encomendarse a los que vivan en tu hermosa ciudad, para que de ningún modo desdeñen el estudio de la geometría. Porque tampoco son pequeñas las ventajas que otorga de pasada.

-¿Cuales son? –preguntó.

-Además de las que tu has dicho –respondí-, todas ellas referentes a la guerra, aquellas otras que facilitan en mayor grado el estudio de las ciencias, cualesquiera que estas sean. Pues no desconoce nadie que existe una diferencia radical entre quien se ha dedicado a la geometría y quien no.

Plató. *República, Libre VII*

1.Expliqueu breument –al voltant de 40-80 paraules- les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. (2 punts)

2.Expliqueu breument el significat, en el text, de les següents paraules o expressions –al voltant de 5-15 paraules en cada cas (0,5 punts cada una):

- a) “l’èsser” (el ser)
- b) “ànima” (alma)

3.Quines raons té Plató per afirmar que la geometria enlaira l'ànima cap a l'éser? (Haureu de referir-vos als aspectes generals del pensament de Plató que siguin pertinents encara que no apareguin explícitament en el text).(3 punts)

4.Compareu la teoria de Plató sobre la matemàtica i la ciència amb una altra concepció que es pugui trobar en la història del pensament. (2 punts)

5.Creieu que Plató té raó quan defensa que la matemàtica és una ciència essencial per a descobrir la veritat? Raoneu la resposta. (2 punts)